

Verlag bijeenkomst financiële participatie

Dinsdag 23-1-2024 – De Saense Bouwplaats, Westzaan

Aanwezig: ca. 18 bewoners en geïnteresseerden en 5 raadsleden

28-2-2023 V1.1 vraag uit de zaal en antwoord toegevoegd op pagina 4

Wie dat wilde kon een sticker plakken waar ze wonen of werken. De drie stippen bovenin wonen buiten het gebied op de kaart.

- **Introductie en inleiding**

De kwartiermaker windenergie van gemeente Zaanstad geeft een toelichting over het voortraject en het doel van het zoekgebied windenergie. Deze avond gaat over de spelregels over financieel meedoen. Het is nog niet zeker of er windmolens in het zoekgebied komen, maar als die er komen willen we van tevoren duidelijke spelregels over financieel meedoen op stellen.

Eerdere bijeenkomsten en verslagen en de presentatieslides van deze avond kunt u hier vinden: www.nieuwzaansklimaat.zaanstad.nl/opgave/zon-windenergie

Tijdens de startbijeenkomst heeft de omgeving aangegeven dat ze graag de mogelijkheden van de energiecorporaties horen. De Zaanse Energie Koöperatie (ZEK), Saenz en Energie Samen Noord-Holland (ESNH) geven vanavond aan de gemeente en de andere belanghebbenden informatie over financiële participatie in windenergie.

- **Presentatie algemene toelichting op financiële participatie - door ESNH**
“Spelregels opstellen zodat we als bewoners zelf aan het roer staan en zelf meebeslissen”

- **Vragen uit de zaal**

V: Er wordt gesproken over dat 20% van die financiering van een windproject ingelegd moet worden door de coöperatie. Daar zijn de bewoners dus voor nodig die dat geld willen inleggen, zonder bewoners die willen investeren kan er dus geen participatie zijn?

A (ESNH): Ja dat klopt coöperaties moeten geld ophalen om met een project mee te kunnen doen, er zijn ook coöperaties die al langer bezig zijn en zelf financiële middelen hebben opgebouwd. Maar als bewoners niet investeren dan gaat deze vorm van participatie niet lukken. Dan zou er naar een andere vorm zoals een omgevingsfonds gekeken kunnen worden. Een deel van de opbrengst van een windenergieproject wordt gestort in een omgevingsfonds, dit wordt geld wordt besteed aan lokale initiatieven waar de omgeving van profiteert.

V: Ik wil weten hoe je ervoor zorgt dat de turbines niet in je achtertuin komen?

A (ESNH): Er zijn twee dingen, financieel profiteren en inspraak. Bij inspraak van de omgeving beslissen de mensen die geld inleggen mee over het beleid van de energiecoöperatie. Zo kan de omgeving meebeslissen over wat wenselijk is in een project en wat niet.

V: Wat kosten de drie windturbines (windmolens) die er nu staan? Hoeveel geld moeten de mensen investeren? Er wonen niet veel mensen in het gebied: red je dat wel?

A (ZEK): De kosten hangen af van de grootte van de windturbines. En dat hangt weer af van bv de regels van Schiphol en geluidsnormen. Als corporatie ga je voor het optimale: zoveel mogelijk energie opwekken. Maar het moet draagbaar zijn. We verwachten dat ook mensen buiten het zoekgebied willen investeren. Die zijn ook betrokken bij de coöperatie.

V: Hoe profiteer ik?

A (ESNH): In de eerste plaats door de opbrengst uit de investering met een rendement. Daarnaast zijn er ook andere manieren waarop geprofiteerd kan worden, bijvoorbeeld met een omgevingsfonds of eventueel door de energie af te nemen als lid van de coöperatie tegen lagere kosten. Dat laatste is nu nog niet makkelijk mogelijk. Op landelijk niveau wordt gewerkt aan een nieuwe energiewet die hiervoor meer ruimte biedt.

V: U heeft het over alleen windturbines maar ik hoor niks over zonnepanelen?

A (ESNH): Dat klopt, vanavond hebben we het over de uitwerking van het zoekgebied wind. Zonne-energie draagt ook bij aan het vergroten van de opwek van duurzame energie, Zaanstad werkt hier ook aan, dat valt alleen niet binnen dit proces.

V: U heeft het over een groot project. Betekent dat dat er buiten dit Zaans zoekgebied meer projecten zijn, of dat het zoekgebied uitgebreid wordt?

A (ZEK): Het gaat over het zoekgebied op de kaart. Dat is voor de ZEK een groot project. Er wordt momenteel niet gewerkt aan andere zoekgebieden voor windenergie in de gemeente of een uitbreiding van dit gebied. Het kan zijn dat er nog onderzoek komt naar windmolens bij boerderijen. De ZEK vindt dit ook interessant, maar ook dat valt buiten dit project.

V: Hoe groot worden de turbines?

A (ZEK): De gemeente heeft al verschillende onderzoeken laten doen over welke beperkingen er zijn in dit gebied. Vanwege Schiphol gelden er hoogte beperkingen in het zoekgebied. Als er een project komt zal op de precieze locaties gekeken worden voor welke hoogte er exact ruimte is. *[Meer informatie hierover kunt u vinden in het webinar wat is terug te kijken op www.nieuwzaansklimaat.zaanstad.nl/opgave/zon-windenergie]*

V: In Nauerna zijn we bezig met ontwikkeling zonnepark op zuidkant van het park Nauerna. Dus in Zaanstad zijn we ook daar mee bezig, en ook hierin worden de opties verkend voor de bewoners om met een coöperatie mee te doen.

A (ESNH): Dat is een mooi initiatief wat het wind zoekgebied kan aanvullen. Zonne-energie in de zomer, windenergie in de winter.

V: Gaat de aanvliegroute van Schiphol over het hele zoekgebied?

A (Gemeente): De hoogtebependingen van de aanvliegroutes gelden voor een deel van het zoekgebied. *[Meer informatie hierover kunt u vinden in het webinar wat is terug te kijken op www.nieuwzaansklimaat.zaanstad.nl/opgave/zon-windenergie]*

V: Er werd net gezegd dat er geen aantal turbines is vastgelegd die in het zoekgebied moeten komen. Maar er is toch een totaal aantal MW wat in het zoekgebied opgewekt moet worden?

A (ESNH): Er is in de regionale energiestrategie een bod gedaan voor de opwekcapaciteit in de regio. Maar die gaat over het totaal niet alleen over dit gebied. Het is een optelsom van zoekgebieden voor zowel zon- als windenergie. Er is geen doelstelling 'er moeten zoveel molens komen of zoveel opbrengst'. We kijken naar wat mogelijk is. Er is nog veel nodig in de regio om aan de doelstellingen te komen. Daarnaast wordt niet alle duurzame energie lokaal opgewekt maar bijvoorbeeld ook op zee.

V: Hebben jullie rapporten of is er documentatie over wat minimaal nodig is om de ontwikkeling van windenergie in het gebied interessant en rendabel te maken?

A (ZEK): Je moet eerst weten wat de hoeveelheid turbines wordt, de grootte van de turbines en wat de aanschafkosten zijn. Dan kun je businessplan maken. Pas dan weet je of het rendabel is. Dat is op dit moment nog niet aan de orde. Er wordt nu gewerkt aan de spelregels waaraan een project zich moet houden, mocht dat er komen.

V (Meerdere): Is er sprake van netcongestie in het zoekgebied? Wordt er gekeken naar de ervaringen in Flevoland door eerst de randvoorwaarde vast te leggen? Niet alleen over financieel maar ook over of je op land of net ernaast windenergie opwekt? In de SDE++ (Stimulering Duurzame Energieproductie en Klimaattransitie)[Een subsidieregeling aan bedrijven en non-profit organisaties die grootschalig hernieuwbare energie opwekken of de CO2-uitstoot verminderen] zit ook een omgevingsfonds is dat ook van toepassing?

A (Gemeente): Netcongestie is aan de orde in het zoekgebied, dit zal later in de presentatie nog terugkomen. Voor het leveren van energie aan het net door windturbines zijn er minder problemen. Daarnaast zijn er ook bedrijven die energietekorten hebben en daar zouden de turbines goed bij kunnen helpen. Vanavond zijn we bezig met die randvoorwaarden vastleggen. In Flevoland zijn inderdaad goede voorbeelden te vinden. Zaanstad kijkt graag wat ze daarvan kan overnemen.

Er zijn zoals gezegd verschillende vormen van financieel meedoen, bijvoorbeeld door te investeren of via een omgevingsfonds. Het hoeft niet of/of te zijn. Kan ook en/en. Willen we een omgevingsfonds, willen we dat de gemeente er in den brede van profiteert. Daar moet je afspraken over maken.

V: Het ging over de coöperaties van burgers, staan er coöperaties te wachten om te investeren in projecten in het zoekgebied?

A (ZEK): Ja die zijn er, er zijn ook coöperaties die geld over hebben van andere projecten. Het is ook de vraag of burgers kunnen investeren. Niet iedereen beschikt over de middelen. Bij de ZEK is het zo dat je als lid altijd inspraak hebt. Wel zijn het de lokale bewoners die investeren die een grotere stem hebben.

V: Je wil dat burgers meedoen, willen de burgers het ook?

A (ZEK): Ja dat is belangrijk om mee te nemen. En: kunnen de burgers het ook? Zaanstad is niet een rijke gemeente, dus hier moeten we goed naar kijken.

V: Wat zijn de minimale bedragen die gevraagd worden aan burgers om mee te kunnen doen?

A (ZEK): Dit zou ongeveer vanaf €100 zijn, maar dit mag ook meer zijn, dit is aan de coöperatie om te bepalen. En of iemand veel of weinig investeert, iedereen heeft gelijkwaardige inspraak. Het is dus redelijk laagdrempelig.

Opmerking uit de zaal: Het blijft dat wij (de omgeving) tegen die molens aan kijken maar iemand die ver weg woont heeft er geen last van maar wel het financiële profijt.

V: Wat is de planning? Wanneer wordt er duidelijk waar turbines komen?

A (Gemeente): Je ziet verschillende blokjes, je ziet dat het lang duurt. We zitten nog in de eerste fase. Van groot gebied naar kleiner gebied. En opstellen van de spelregels. Over 2 tot 3 maanden gaan we met de stukken naar de gemeenteraad. Zij kunnen dan een advies geven over de concept-spelregels voordat ze voor iedereen ter inzage liggen. Zij houden in het oog: "Het moet wel leefbaar blijven". Dan komt er ook meer duidelijkheid over de plekken en de randvoorwaarden. Het is nú echt nog niet helder.

V: Wat hebben jullie al uitgewerkt? En wat komt er nog?

A (Gemeente): Wat er uitgewerkt is, hebben we gedeeld in het webinar. Op basis van de uitkomsten worden de spelregels opgesteld. Omdat bij de spelregels ook financiële participatie hoort, bespreken we dat op dit moment. We willen hiermee geen draagvlak kopen. Maar juist: als er een project zou komen, dan streven we naar 50% lokaal eigenaarschap. Hoe kunnen we dat dan regelen? Dat doen we liefst nu. Mocht het zover komen, dan is het eigenaarschap al zo veel mogelijk geborgd.

V: Zaanstad heeft wel bezwaar gemaakt tegen de turbines bij de Noorder IJplas, omdat in de Achtersluispolder woningen moeten komen. Maar hier moeten ze wel komen, terwijl we er al wonen. Dat wringt een beetje.

A (ZEK): De molens bij de Achtersluispolder werden erg groot, daar is bezwaar tegen gemaakt. Enige wat je wil is dat windturbines groot genoeg zijn om wind te vangen.

- *Toevoeging naar aanleiding van een reactie op het verslag -*

V: Er zijn al een aantal bijeenkomsten geweest maar het lijkt of de uitwerking van het zoekgebied niet concreter wordt. Er is gezegd dat de spelregels binnenkort naar de raad gaan maar ik kan mij niet voorstellen dat een plan met zo weinig informatie aan de raad gestuurd wordt. De omwonende willen graag duidelijkheid over hoeveel molens er komen en op welke plekken in het zoekgebied er gekeken wordt.

A (Gemeente): Tijdens het webinar op 6 november 2023 is een kaart gepresenteerd waarop binnen het zoekgebied 8 mogelijke plekken zijn aangegeven. [Het webinar, de presentatie en de kaart zijn terug te vinden op de website]. De onderzoeken en reacties op het webinar worden op dit moment nog verwerkt tot concept-spelregels. De gemeenteraad moet nog besluiten in welk van de gebieden ze wil meewerken aan windturbines. De gemeente ontwikkelt zelf geen windenergie. Het is aan projectontwikkelaars om te bepalen of en zo ja hoeveel windturbines er komen. Uiteraard binnen de voorwaarden die de gemeente stelt door middel van de spelregels. Pas dan kunnen we wat over het aantal turbines zeggen.

- **Panelgesprek**

Wat is voor jou lokaal eigendom? (grondeigenaar/brede omgeving)

Groen – Dat een lokale grondeigenaar financieel kan meedoen

Geel – Dat bewoners en bedrijven in een bepaalde afstand tot de windturbines financieel kunnen meedoen

Blauw – Dat alle bewoners en bedrijven van de gemeente financieel kunnen meedoen

Discussie:

Saenz: Particulieren én bedrijven. Je moet draagvlak hebben. Voordeel van energie coöperatie: die hebben er ook belang bij. Blauw: iedereen.

ESNH: geel en blauw. Ook de mensen in de omgeving goed meenemen. Niet alleen de mensen van ver weg. Lokale deelnemers misschien een bijzonder elementje geven. Geel mag niet wegvallen.

Zaal: grondeigenaar ook vergoeding voor feit dat land gebruikt wordt. Maar de buurman heeft er last van, goede afspraken mee maken. Tweede categorie mag meer krijgen dan de derde. Als lokaal genoeg heeft gekregen, mag de rest van NL meedoen.

ZEK: Rekening houden/ compenseren met omgevingsfonds, als burens er last van hebben. Dat moet in het stramien vast liggen.

V: U heeft ervaring met veel lokale projecten, hoeveel lokale bewoners doen er mee?

A (ZEK): ZEK heeft ongeveer 230 leden en 100 afnemers. Allemaal mensen uit de Zaanstreek. Ook zijn er geïnteresseerden die in nieuwe projecten zouden willen investeren.

Uitslag, de gespreksleider vat samen: kan alle drie wel (zegt de zaal) maar er mag verschil in zitten tussen de lokale omgeving en de partijen verder weg. *Aanvulling uit de zaal: we hebben ze liever niet, maar er mag verschil in zitten.*

ZEK: er zou een weegfactor aan gehangen kunnen worden op basis van afstand. Mensen die dichterbij wonen een kans geven om als eerst te investeren of een groter bedrag mogen investeren.

V: Zijn er voorbeelden waar mensen uit de buurt meer zeggenschap hebben dan de mensen die verder weg wonen?

A (ZEK en ESNH): Nee iedere stem en iedere deelnemer is qua zeggenschap gelijk. Er is wel verschil in financiële compensatie: het omgevingsfonds is er voor mensen uit de buurt. Bijvoorbeeld om huizen in de buurt beter te isoleren. Niet voor mensen die verder weg wonen.

Wanneer zou je willen meedoen? (In ontwikkelfase/exploitatiefase?)

Groen– In de ontwikkelfase (als de plannen nog gemaakt worden en vergunningen nog niet zijn verleend)

Geel– In de exploitatiefase (als de windturbines in bedrijf zijn)

Blauw– Ertussenin

Discussie:

ESNH: in de exploitatiefase is het risico eruit, in de ontwikkelfase loop je nog risico.

V: Als je financial close wilt maken hebben burgers al geïnvesteerd dus aan de voorkant voor de turbines er staan

A (ESNH): Dat klopt, in de ontwikkelfase is er ook meer ruimte nog voor inspraak dan in de exploitatiefase.

V: In de groene fase zit nog een groot risico dat het niet doorgaat en dan ben je het geld wat is ingelegd kwijt.

A (ZEK): Dat klopt, als er nu al geld geïnvesteerd wordt en het plan gaat niet door dan ben je de inleg kwijt.

Saenz: Voor bedrijven is het een groot risico dus mijn voorkeur is ergens ertussenin. Maar er is inderdaad minder mogelijk qua inspraak.

ZEK: Banken sluiten vaak pas vlak voor de financial close aan. Minder risico nemen. Wij willen graag al daarvoor zitten. Corporatie moet met leden besluiten wat voor een risico ze willen nemen.

V: Omwonenden zouden wel eerst willen weten waar die molens komen te staan, en in de planfase zouden ze dat nog niet weten.

A (ESNH): De coöperatie zouden al wat eerder mee kunnen doen (ontwikkelfase), later stappen pas de leden in (exploitatiefase).

V: Ik begrijp dat het voor bedrijven geldt hoe meer je investeert hoe groter je stem.

A (Saenz): Dat is niet helemaal wat ik bedoelde. Als je je als bedrijven verenigd in een coöperatie spreek je als één partij. De leden bepalen uiteraard wel de koers. Maar omdat je namens een groep spreekt heb je een grotere stem.

ZEK over zeggenschap: er zijn wel dingen zoals slagschaduw, daar gaan we rekening mee houden. Als dat hinderlijk is, dan staat de molen stil. Kan niet het hele weekend, maar daar willen we wel in principe rekening mee houden als coöperatie. Voor bedrijven zal dit anders zijn omdat de stroomopbrengst het uitgangspunt is.

V: bij verschillende risico's horen ook verschillende rendementen, hoe zit dat?

A: Dat klopt hoe hoger het risico hoe hoger het rendement. Hier zijn standaarden voor.

Uitslag: de zaal is ongeveer half blauw half groen, één geel.

Vind je zeggenschap belangrijk? Of is het voldoende om een rendement op inleg te ontvangen?

Groen - Ja, ik wil – via de coöperatie - kunnen meepraten over de bedrijfsvoering (beleid)

Geel - Nee, ik wil vooral een alternatief voor een spaarrekening of meedoen omdat ik een duurzaam initiatief kan steunen

Blauw - Anders...

Discussie:

Saenz: Als ik me verplaats in bedrijven: ik wil stroom hebben voor mijn bedrijf. Als bedrijf ben ik GROEN: ik wil meepraten over de bedrijfsvoering. Opbrengsten lokaal besteden. Dat zeg ik vanuit de bedrijven.

ESNH: ook groen. Vroeger waren de gemeente/provincies eigenaar van de energieproducenten (misschien weer gemeentelijk energiebedrijf in de toekomst). Energie is een basisbehoefte - kijk naar de energie armoede - en zou ook iets moeten zijn wat van de burgers of maatschappij is. Zeker vanwege de zichtbaarheid van zonnepanelen en windmolens.

ZEK: Namens onze leden claim ik zeggenschap

V: Ik zie het niet gebeuren dat men constant inspraak heeft in de coöperatie. Maar eens in de zoveel tijd zijn er leden vergadering en er geen constante bemoeienis is met de bedrijfsvoering zoals geschetst wordt.

A (ZEK): Het bestuur van de coöperatie probeert zoveel mogelijk de statuten uit te voeren. Er zit een bandbreedte in, maar je geeft als lid je stem en vertrouwen aan het bestuur. Niet wekelijks een enquête (“vind u ook dat de molen vandaag stil moet staan”) maar op hoofdlijnen. Bestuur moet verantwoording afleggen.

V: Er staat hier heel duidelijk bedrijfsvoering.

A (ESNH): Ik zou zeggen over het beleid wat de coöperatie uitvoert en hierover verantwoording aflegt. Je praat niet dagelijks mee.

Saenz: Insteek van bedrijven is iets anders dan de insteek van de particulieren. Bedrijven willen zelf de betaalbare stroom gebruiken.

ZEK: In de toekomst laat je de wasmachine draaien als er lokale wind- of zonne-energie beschikbaar is. Bedrijven kunnen eventueel hun bedrijfsvoering aanpassen aan de stroom die over is.

Uitslag: de zaal is ongeveer 90% groen en 10% blauw

- **Afsluiting**

De ZEK maakt van de gelegenheid gebruik en doet een oproep.

ZEK: met z'n allen zijn we ook bezig om duurzaam te verwarmen in plaats van gas. Nu onderzoeken we met Energie Samen en ZEK om op kleine schaal zoals twee burens die een warmtepomp delen. Of 4/5 huizen. Oproep om als je interesse hebt je te melden bij de ZEK

Suggestie: bij de nieuwe huizen die ze hier gaan bouwen toepassen.

ZEK: die worden sowieso duurzaam verwarmd.

V: wat ik mis in de hele presentatie zijn de alternatieven op windmolens met wieken.

A: (gemeente) dat gaat over de *vorm* van de turbine. Goede vraag, maar vanavond gaat het over de financiële participatie. De gemeente belooft om na afloop van de bijeenkomst met de vraagsteller in gesprek te gaan.

De kwartiermaker windenergie van gemeente Zaanstad vat samen wat we vandaag hebben besproken en wat er al eerder is besproken.

Ze beschrijft hoe het proces nu verder gaat. De concept-spelregels komen ook ter inzage, zodat u ook officieel uw mening kunt geven.

Als u na afloop nog opmerkingen of vragen heeft: email is welkom

duurzaamheid@zaanstad.nl

Een verslag en de presentatieslides worden na afloop op de website geplaatst en met deelnemers per email gedeeld.